

Udskriftsdato: 22. december 2025

2018/1 BSF 139 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om en afklaringsgaranti for personer i kontanthjælpssystemet

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 1. marts 2019 af Finn Sørensen (EL), Pelle Dragsted (EL),
Rune Lund (EL) og Pernille Skipper (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om en afklaringsgaranti for personer i kontanthjælpssystemet

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag til ikrafttræden den 1. juli 2019, der sikrer følgende:

- Alle i kontanthjælpssystemet får en afklaringsgaranti på 12 måneder, i særlige tilfælde højst 24 måneder.
- Det skal inden for den nævnte tidsfrist afklares, om borgeren skal visiteres til ordinær beskæftigelse, uddannelse, revalidering, ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension.
- Borgere, der ved lovforslagets ikrafttræden har været i kontanthjælpssystemet i mere end 1 år, skal være afklaret inden udgangen af 2020.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget giver kontanthjælpsmodtagere en retsgaranti, som sikrer, at de inden for 12 måneder – i særlige tilfælde 24 måneder – afklares med henblik på visitation til ordinært arbejde, uddannelse, revalidering, ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension.

Forslaget sikrer samtidig, at de knap 90.000, der i dag har været fanget i kontanthjælpssystemet i mere end 1 år, får en garanti for, at de er afklaret inden udgangen af 2020. Med en sådan afklaringsgaranti vil vi kunne gøre op med det store menneskelige og samfundsmæssige problem, at tusindvis af mennesker parkeres i kontanthjælpssystemet i årevis uden at få den nødvendige hjælp til at komme videre i livet.

Formålet med forslaget er, at jobparate kontanthjælpsmodtagere hurtigst muligt kommer i ordinært arbejde på overenskomstmæssige vilkår. Mennesker med andre problemer end ledighed (aktivitetsparate) skal hurtigst muligt afklares og visiteres til andre ordninger, som enten kan bringe dem nærmere arbejdsmarkedet (uddannelse og opkvalificering, fleksjob, revalidering, ressourceforløb) eller tilkendes fleksjob eller førtidspension.

En opgørelse fra beskæftigelsesministeren fra februar 2019 viser, at 89.485 har været i kontanthjælpssystemet i mere end 1 år, 22.496 i 1-2 år, 16.521 i 2-3 år, 11.657 i 3-4 år, og 8.694 i 4-5 år. Hele 30.117 har været i kontanthjælpssystemet i mere end 5 år, heraf 8.022 i mere end 10 år, jf. Beskæftigelsesudvalget, alm. del – bilag 228, folketingsåret 2018-19.

Samme opgørelse viser et moderat fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere konjunkturen taget i betragtning, men viser overordnet, at det desværre er gået den forkerte vej siden 2015, da der er en stigende andel af personer, der har været mere end 2 år i kontanthjælpssystemet, og andelen er vokset fra 46 pct. til 52 pct. Og ser man på gruppen, der har været i systemet i mere end 7-10 år, er denne gruppe ligefrem vokset med 3.765 personer fra 6.422 til 10.187. Der er kun et lille fald blandt dem, der har været mere end 10 år i systemet fra 8.651 til 8.022.

Det er et kæmpe svigt over for de mange tusinde mennesker, der på den måde lades i stikken – et svigt begået af skiftende regeringer, Folketinget og kommunerne. Det er beskæmmende, at det trods højkonjunktur, historisk vækst i beskæftigelsen og mange storladne ord om, at vi ikke må »opgive« de udsatte og »parkere« de svage, netop er, hvad der sker. Hertil kommer, at vi udsætter disse mange mennesker for fattiggørelse som følge af manglende regulering af overførselsindkomsterne, kontanthjælpsloftet, 225-timersreglen og den nu endnu lavere hjemsendelsesydelse. Det at leve i årevis for så lave ydelser underminerer familiernes eksistensgrundlag.

Der er mange årsager til denne negative udvikling. Skiftende regeringers hårdhændede sparepolitik over for kommunerne med budgetlov, sanktioner og omlægning af refusionssystemet. »Udbudsreformer«, der har gjort det sværere at få dagpenge, efterløn, førtidspension og sygedagpenge. Beskæftigelsespolitikken dominans over socialpolitikken, hvor den individuelle helhedsorienterede hjælp til borgeren nedprioriteres til fordel for meningsløs aktivering, uden at tage højde for, at cirka to tredjedele af de berørte borgere er såkaldt aktivitetsparate, det vil sige, at de har mange andre problemer, ud over at de mangler et job, jf. Beskæftigelsesudvalget, alm. del – spørgsmål 202, folketingsåret, 2018-19.

Alt det skal der gøres op med, hvis vi skal løse problemet. Det kræver dog et helt andet flertal i Folketinget, der tænker i mennesker i stedet for at prioritere skattelettelser, som den bedst stillede del af befolkningen har mest ud af.

Men vi kan gøre noget her og nu. Vi kan udstyre de ledige og uarbejdsdygtige borgere med nogle rettigheder i lovgivningen. En væsentlig årsag til problemet er jo, at der ikke er nogle forpligtelser for kommunerne til at sørge for hurtig sagsbehandling og afklaring af borgerne. Derfor skal borgerne udstyres

med nogle klare retsgarantier vedrørende sagsbehandling og tidsfrister, som kommunerne skal overholde, og som kan påklages, hvis de ikke overholdes.

Det er baggrunden for Enhedslistens forslag om en afklaringsgaranti, som blandt andet Dansk Socialrådgiverforening har slået til lyd for (»Socialrådgiverformand: Kontanthjælpsmodtagere har ret til garanti«, Avisen.dk, den 2. februar 2018). De mange faglige organisationer m.fl. bag »VærdigReform« har foreslået noget lignende, når det gælder afklaring i forbindelse med ressourceforløb.

Enhedslistens forslag burde nyde bred opbakning i Folketinget. Alle partier i Folketinget er enige om, at man kun skal være i kontanthjælpssystemet midlertidigt, og at det er et alvorligt svigt over for disse mennesker, hvis de parkeres på disse ydelser i årevis. Alle erkender, at jo længere tid man er væk fra arbejdsmarkedet, jo sværere er det at komme tilbage igen – hvis man da nogen sinde har haft en tilknytning til arbejdsmarkedet. Jo længere tid man som syg er på kontanthjælp, jo større er faren for, at man også får det dårligere fysisk og psykisk.

Hele folkettinget har derfor anerkendt det arbejde, som blev sat i gang af beskæftigelsesminister Jørn Neergaard Larsen (V) i 2016, kaldet »Flere skal med«. Baggrunden var heftig kritik fra oppositionen, der angreb, at kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen i høj grad ramte langtidssyge og handicappede. Der blev derfor afsat 300 mio. kr. af satspuljen til at »vende bunkerne«, dvs. gå i gang med at afklare ca. 25.000 personer, der havde været på kontanthjælp i mere end 5 år (»Neergaard vil rydde op: Syge skal IKKE være på kontanthjælp«, Avisen.dk, den 26. februar 2016).

I maj måned 2018 kunne beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen konstatere, at af de 23.600 personer, der på det tidspunkt var afklaret, blev ca. hver tredje vurderet til at være i målgruppen for ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension, jf. Beskæftigelsesudvalget, alm. del, spørgsmål 406, folketingsåret 2017-18. Men alt for få er kommet videre i systemet. Dertil kommer, at cirka halvdelen af de 8.400 personer, der var i målgruppen for ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension, stadig var på kontanthjælp, jf. Beskæftigelsesudvalget, alm. del, spørgsmål 409, folketingsåret 2017-18.

Det viser på den ene side, at det er muligt at afklare langt flere, langt hurtigere end det sker i dag. Men det viser også, at der skal gøres langt mere. Det skal heller ikke afhænge af skiftende regeringers og kommunernes velvilje. Borgerne skal have nogle klare retsgarantier.

Som eksemplet »Flere skal med« viser, er det selvfølgelig ikke gratis. Der skal investeres i flere sagsbehandlere, men det er en god investering. Som en række kommuner, med Hjørring i spidsen, har vist, er det gavnligt både for mennesker og for kommunekassen. Det vil det selvfølgelig også være for statskassen på længere sigt, hvis man indfører en lovfæstet rettighed, som foreslået af Enhedslisten. Hurtig afklaring af borgerne sikrer, at flere kommer i ordinært job (under forudsætning af at jobbene findes, naturligvis!) med sparede udgifter til overførselsindkomster og øgede skatteindtægter til følge. Hurtigere afklaring af borgere med helbreds-mæssige eller andre problemer forebygger senere øgede udgifter i sundhedssystemet og det sociale system.

Idet vi ser bort fra det antal, som regeringen allerede har afklaret gennem »Flere skal med«, skønnes det, at udgiften til Enhedslistens forslag om en afklaring af ca. 70.000 borgere vil være 1.009 mia. kr. over de kommende 2½ år. Beløbet fordeles til samtlige kommuner ud fra et forholdstal med hensyn til det faktiske antal personer i kontanthjælpssystemet set i forhold til antal år i systemet.

Det finansieres ved at indføre en længere afskrivningsperiode for immaterielle aktiver (f.eks. goodwill). Lige nu kan man afskrive 1/7 om året, dvs. fuld afskrivning inden 7 år. Enhedslisten foreslår denne periode forlænget til 15 år, det vil sige, at man kan afskrive 1/15 om året. På grund af fremrykning af beskatning får staten en rentefordel. Dette giver et umiddelbart merprovenu på 725 mio. kr. årligt eller ca. 550 mio. kr. årligt efter tilbageløb og adfærd, jf. Skatteudvalget, alm. del, spørgsmål 181, folketingsåret 2018-19.

Det er en permanent indtægt, som fremover kan bruges til at indføre et loft over antal sager pr. sagsbehandler og andre initiativer, der kan sikre en helhedsorienterede sagsbehandling i det sociale og beskæftigelsesmæssige system. Enhedslisten er naturligvis åben for andre finansieringsforslag, der ligesom det foreslåede har en klar social profil.

Skriftlig fremsættelse

Finn Sørensen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en afklaringsgaranti for personer i kontanthjælpssystemet.

(Beslutningsforslag nr. B 139)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.